1899 ian

Fediaz,

(Hanren.)

1.ªu.

"SANTXO JAKITUN" IDATZI DU

Urrestarazu'tar Andoni'k

Aderez

Gasteizen 1984 ko ortzilaren 22'a

INSTITUCION SANCHO EL SABIO - Caja de Ahorros de Vitoria - OBRA SOCIAL
N-21310
R-11879
MAN
636

Fediaz.

I. Fedia da, jenealian, bestetzaz baizic ezagutzen ez dien gaizer emaiten den sinhextia. Gizonen erranaen gaiñen sinhextia, fede humanoa da: Jincoaren erranen gaiñen sinhextia, fede Dibinoa; hounez gira mintzo, eta houra da: Jincoaren egiati izatiaz bermatuic, Jincoac Elizari eta Elizac gouri eracaxten dutian egia oroer goure izpiitiac emaiten dian baimena.

Jincoaren Dohaiñ bat da, zeren I^e, Jondane Phaulec erran du: « Fedia ez da zietaric, bena bai Jincoa ganic. Eta IIe Vatican eco Conzilioac: « Fedia da berthute natuaen gaiñetico bat » zoiñen mediaz, Jincoaren graziaeki batian, Harec eradatxiac oro sinhexten » beitutugu egiac.

Eta Jondane Phaulec, berriz ere: « Fedia » da espaantcha ukhen behartugun en

foundamena, eta ikhousten ezdugunaren proba segura." Argi bat da Fedia, inchpiazione bat, zoiñec emaiten beitu egiari baimenaren eta sinhestiaren gozo eztia.

II. Fedia, bere izatez, Surnatual da, Arrazounable eta Segur.

1º Surnatual, zeren printzipioa edo hatxarria Jincoaren grazia du. Sinhesten dutianac Jincoac Elizari eacatxiac dira. Sinhesten dutu eracaxlia Jincoa delacotz, eta sinheste hartarik egunkiten du bethiereco irounstarzuna. Fedia emanic zaicu Batheian, bekhatu Orijinaletic chahatzeco graziaeki batian. Bena, Vatican eco Contzilioaen araberan, badugu graziaen behara, balio dian fedezco acta baten egiteco.

2º Arrazounable da fedia sinhestera emaiten deizcun egiletan, eta egia houac, Jincoac eacatxiac, ezdira behin ere arrazonaren countre, bena arrazoua

eaikiten dic eta azcartzen.
Arrazounable da Fedia erraiten deicuniau bchar dugula sinhexi, Jincoa egiati dulacotz. «Fediaz, dio Vaticaneco Contzilioac, sinhexten dugu, ez gaizen beren egia gatic, bena Jincoaren beraren hitza gatic». Jincoaren egiati izate harec emaiten deicu Segurtantcha bat, troumpatzeco lotzaic baterigabe dena, zeren Jincoaren jakitatia eta hitza ezin troumpatuz conac dulacotz, deus Arrazounable agoric, nonla haren hitzaen sinhextia Segur giren bezain zarri hitz houra ezagutzen dugula.
Arrazounable da Fedea gutaric galthatzen dianian Jincoaren hitzaren ezagutzia, ezagutze zisa dena. Hitz haren comprenitzia, Elizac ordinarioZki explicaturic.
Nahi du Fediac ezagut dezagun zerc sinhextera erakharten eta

hel eraztcn gutiau, eracaxten deicularic Jincoaren hitza, Elizaren izatia, eta Erlijioneco gaizetan, ezin trommpatuzco izatia.

3º Segur da Fedia berartan, zeren eta Jincoa ganic heltu beita; zeren Jincoac segurtatzen diana egia beita; zeren eta Jincoa ez beitaiteKe trompa.
Segur da gonri buruz, zeren Jincoac emanic beitugu, zeren Jincoac erragna egia beita, eta zeren Jincoac ez beicutte trommpatzen ahal.
Jincoa, bazterie gabecoa bere jaKitate eta zuhurtzian, Fediaren orthurria da. Ez da arren bere causan, segurtantchaic Fediaenari Commparatzen ahal denic.

Sinhexeazten daiKien arrazonez.

Sinhex eazteco arrazonac deithtzen dutu, arrazon elibat zoinec, Elizaren Naussigoa surnatualetic campo, ezagutsazten

botéiKi Jincoac eacatxia jencalian, eta partikularian zombait egia, clarKi ageri direnac Izkiribu Saintietan eta batic bester erranetan. Arrazon hourac, gora ago erabilico tugunac, dira: Miracbillu eta Profeziac eginic izan dienac proba bezala Elizac erran egia jincoac eacatxia zela.
Elizaren Marcac, zoiñez eacousten beitic, Erlijione Khiistia, jincoac eman egien beffirazalia, egidzco Erlijionia Helela.
Zor duzcu Jincoac mintzatu dela jakiteco moienac.
Sinhexeazteco arrazon hec izan behar dic Segurac eta Kasi-ezin hautxizconac, zeren fedezco zetiac gabthatzen dialacotz duda eta trompatzeco lotsa orsen bazterialat uztia, ezditeKe izan segurtantcha houra motivo serious eta segur etan bermatuic ezbada. Motivo, segur uduri

baizic ezlizatianac, ezlitazke asKi fedezco actaren taco.

Sinhexcazteco arrazonen nesessitatiaz.

Nesessitate houra bermatia da Jincoac galthatzen dian fedezco actaren natuan. Acta haec izan behar du prudent eta arrazounable, arren houra egin behar diana, hartaracoK harriric izan behar da, bederen ordinarioKi arrazou asKi azcarez, haren segurtatzeco, sinhexten dian egita Jincoac eacatxia dela.
Ahal du hatic Jincoac, laguntgoa behezi batez, segurta arima bat Erlijioniac eacatxien egiaz, eta haurbec egiten ahal die egiazco Fedezco acta, sinhexcazteco arrazouic batere ezagutu gabe.

Sinhexcazteco arrazonen ezagutzeco obligazioniaz.

Ageri da obligazioue houra, arrazoubén nesessitatetic beretic, eta zom-

bait jentzen taco obligazione hon-
ra, bere estatiaren, edo bere arim-
aren heiñaren araue, hanitch
hersia izan ditake: Bai ikhons-
teco zertan dien beren sinhextia eta
Fedian bere burien azcartzeco. Bai
fediaren contreco tentazioner buhur-
tzeco. Bai feden gaiñen besten ar-
gitzeco. Bai fediaren sustengatze-
co.

Difeentzia Fediaren Motivoaren eta sinhexcaztzeco arrazonen artian.

1º Arrazou zola zolacona zoiñen gaiñen bermatzen beita goure baimeu az-
car eta ossona fediaren egier, Jin-
coaren ogiati izatia da.

2º Fediaren Motivo hori bat da, ezin kh-
ambiatuzcoa, ezin trompatuzcoa
oroen taco.

Aldiz sinhexcaztzeco arrazonac fedi-
aren zitzimetic dira eta fedia la

heltzen laguntzen dic, ezaguterazten
deiKiclaric segurKi Jincoaren er-
rana
Arrazoin hourac ezdira ari bethi eta
orotan ber indaracKi.

Jincoa mintzatu delacotz dugu sinh-
esten.
BadaKigu Jincoa mintzatu dela, zer-
en eta Arrazoinac clarKi cacaxten deicu.
BadaKigu zeren erraiteco Jincoa m-
intzatu den, zeren eta Elizac expli-
catzen beteicu.

III. Fediaren Sujetaz.

Zointan ere fedia beita, houra deithzen
da Fediaren Sujeta.
1º Badago egiazKi fedia gizon justo diren oro-
tan, ordeno lur hountan bizi diren, bai
haur entheleguei gabe, bai entheleguiaren
adineco diren etan, zeren eta :« Fedia
« gabe imposible da Jincoaren gogoco izatia,

eta hartacotz, justo izatia.
Badago egiazki Fedia bekhatian direnetan ere, bena flacatia bekhatiaz zoinec galerazten beitutu harren ohidura eta dohaiña bera.
„Banu ere Fede aski bizia mendien cabil-„
„teco, caritatia ezbadut, deusere ez niz.„
Trentato Contzilioac ere hala hala dio.

Badago orano Fedia Purgatorioco arimetan, zoiñec ezdielacotz orano gozatzen Jincoa, ezbeitie ulhunpian baizic ikhousten eta hartacotz, fedezco acta egiten ahal beitie.

2º Ezda fedeic izaten ahal Infideletan, izenac berac erraiten dian bezala.

Ezda Fedeiu egiazki Hereticoetan, zeren eta Erlijioneco egia zombait ukhatzen dian bezain sarri, ukhatzen beite horrez beraz Jincoaren

egiati izatia.
Ezda fedeic ez Debrietan ez Dammatietan, zeren fedia jincoaren dohaiñ bat da zoiñec ekharten beitu, boronthatiaen boillta ezti bateki, egia eacatxien hartzera, eta Jondane Phaulec erraiten dian bezala, Fedia da espaantcha ukhen behar tugunen foundamena, bena, Debriec eta Damnatice ezdie haboro zelaie espaantcha ukheiten ahal, ez dira haboro capaule sendimentu ezti eta hounen.
Ezda Fedeic Zeluco Saintietan: bekhoz bekho jincoa ikhousten die, gaizac oro jincoaren argian clarki ikhousten dutie: Fedia ezdago ikhouste errcala den lekhian.

" Fediaren Sujeta, dio Mous de Pio Apheznpiac, jincoac
" osoki dohaiñtu egiten deon hounki harez, deithaic da
" pharte hartzea egiazki eta bethiiecotz hountarzun haiñ
" dibinonetan, noun, goure couprenimentu guziaren

« gaiñetic beitira. Jincoac nahi ukhen du gizon-
» ac ikhous lezan bere izatian, etchec lezan ar-
» rarteçoic gabe, haren iroustarzuna haikigoza lez-
» an. Nahi ukhen du gizona Jinco izan ledin phar-
» te izanez, hala nola bera Jinco beita naturaz.
» Hortaco, dudaric gabe da gizonac behar diala gu-
» an gogo hounez bere baimena egia cacatxiari, bena
» oroz gaiñetic behar da jincoa ari dadin eta bezti
» dezan berac gizonaren boonthatia, indar, gizonac
» ukhciten ahal dian azcarrenaz, eta hala, berac ezar
» dezan gizona capaule jincoaren elhiaren sinhexteco,
» jincoarentaco digne den bezala, zriumarentaco houn
» den bezala eta zelia merechiazico dian bezala. »

IV. Fediaren markez.

Fediac izan behardu, gutan, Surnatural, azcar, utxu eta arrazounable.

1º Surnatural, erran nahi beita, bermatia jincoatan, haren hitzian, haren naussigoan. Orduan da berthute theologala, ornaje jincoaren digne dena, zeren ezagutzen beitu har-

en zuhurtzia eta haren egiati izatia.
Sinhextia, nahi dielacotz sinhetxi, beste arrazounic batere gabe, ez sinhextera prest, boilta halaco datekianian, caprizia da.
Sinhextia zeren eta sinhexte hartan sorthu eta eaikiric izan beita, beste arrazounic batere gabe, haourzaotic hartu costumabat da.
Sinhextia, bestec hala hala sinhexten dielacotz, fede humanoa da.
2º Azcar, erran nahi beita; duda eta nagiduraberu nahizcoric gabe, zeren injurio egitia lizate mintzo zaicun zuhurtze dibinoari.
Azcar, estimatzen tuguelaic fediaren egiac, beste zoiñ nahi gihaurec ontxa ezagutzen eta goure legiez berez ikhousten tuguunac baino seguragoa.
Azcar, ezduguelaric uzten ikhaatzera goure sinhextia, ez arrazounamentiaren indarraz, ez thurmentien mehat-

chiez, ez hiltziaz.
Zoin nahi baimen emanic Fedezco egi-
ez, indar hortara ezbadda hiltzen,
escaz da, Jincoari injurio egiten
du eta fedia gal eazten.
3º Utxu, erran nahi beita, behin ere
feherkhatu gabe, sinhexteka emanic
zaizcun egia hourac zertaco eta
nola diren, Horrec du pressiski
fedia egiten: "clarki ikhousten denaren"
"sinhextia, ountxa compreniten denaen sin-"
"hextia, ez da Fedia, bena bai jakitatia eta eza-"
"gutzia. — Fedia da ikhousten ez diren gaizez se-"
"gur izatia."
Utxu, zeren eta Fedezco egiac ez izan-
ez goure Arrazouaren escuco, goure
Arrazouac ez dutu ikhousten ahal,
haboaziez eta goure begiec hurrun
egi dien gaizac ez beitutu ikhous-
ten ahal.
Zeren eta Fedezco egiac ez beitia ar-
razouaren ezagutzen gaizac habo-

oziez eta urrina, ziria, izpiitia ez
beitia begiaen gaiza.

4º Arrazounable, Jounndaru Phauleen hitz-
aren arau: « Zien baimena izan dadila »
« arrazounable. » Erran nahi beita, ez diala
behar sinhetsi egia beren egitez osso-
ki clar ezdienac, hourac eacaxten
deizcun persounaren egiati izatiaz
ezbagira segur: arrazouac ezdu hori
baizic galthatzen, bena adsulutoki
galthatzen du. Horra noula hartz-
en dugun erremedio bat zoiñen feit-
ic batere ezagutzen ezbeitugu, bedez-
iaren jakitate eta zuzentarzuna-
en gaiñen bermatuic: Hartan dug-
un fedia utxu da eta arrazounha-
ble.

V. 1º Fediaren gaizez (objet.)

Fediaren gaizac dira: Egia surnatu-
zlac; Michterioac. Egia nathalzeacatxi-
ac: Gouren arimaren izpiitial, libre, bethiereco izatia,
Jincoaen izatia, lege moal gouren, ious izatiari

buruz iricarlia.
Heben ezgia mintzatuco Michterioez baizic:
1º Michterioen natuaz.
2º Michterioen nesessitatiaz.
3º Michterioen izatiaz.
4º Michterioen, Arrazounar araberaco izatiaz.
5º Zer egin behar den Michterioen eetzian.
6º Zerc arrazona jauzcazten dian Michteioen countre.

1º Michterioen natuaz.

Michterioa da Jincoac eacatxi egia bat gizonaen arrazon beste gisaz ezagutzen ahal ez ziahari eta zoin arrazonaen countre izan gabe, hati haen indaren gañetic beita eta haen taco ezin comprenituzcoa.

Egia bat, ezin comprenituzcoa denaz geroz, ezda agertzen bere probeKi, zeren, ezda probatzen comprenituric izaten ahal dena baizic,

bena, bere buria segur bezala emaiten du. Eta egia haen balioa dependitzen da houra erraiten dianaen-phofectic eta zuhurtzetic.

2^u^ Michterioen nesessitatiaz, jenealizn.

Nesessitate houra bermatia da goure arrazonaen imperfetzioniaen gainen: Goure arrazonac ez dutu oro comprenitzen ahal bere heiñeco izanic ere, ezda behin ere segur gaiza bat ossoki comprenitzen diala: ezdaKigu densen ere oroa; eta, bazter bat dialacotz, goure arrazoac, baatia dilacotz bere jakin nahian, eta oroz gaiñetic, dielacotz egiac haen bichtarun indaretic camposocoac; behar dutu edien Michteioac. Goure arrazona trompatziai suyet da; eta ressu badu beharra, egiaz segur jzateco, haec beno hobeKi eta haec beno haboo daKitenen laguntgoaen; arren haentaco behar dia izan

Michteioac.
Necessitate honra bermatia da ispiritien desbardingoan gaiñen: spiritiec habooche edo gutichiago indar die; Sabant Ago batec comprenitzen diana, nic ezdudanian ahal, enetaco michterio bat da.
Herrocan, petic gora, mendi handi batetan bezala gira: Zola zolan dienec ezdie ikhons gorachiago dienec ikhousten diena, ba-Khotchac ikhousten du bere gradoaen araberа. Jincoa beita gaiñ gaiñian, harec oro ikhousten du, harec dela erraiten deitadana eta nic ikhousten ahal ezdudana, ene taco Michteio bat da.

3.ⁱⁿ Michterioen izatiaz:
Gaiza natual etan, zoiñ hatu arrazouaren heiñ eco beitira.
Goure arrazouac ikhousten du feit

zoiñen causen ezagutzea ez beita heltzen ahal: Electrizitatiaren, argiaren, beroaren, eta beste hanitch en feitac.
Gourc arrazonac eabilten tu hitz, dudaic gabe zerbait erran nahi dienac, zombait ideia ere gutan iatzar eraztcn dienac, bena haren tzat gaiza ezin explicatuzco eta ezin comprenituzco baizic ezdirenac: Espazioa, dembora, indarra, bizia.
Gourc arrazonac hartzen tu chifretan, egia, egiazki egiac ikhousten dutianac, bena comprenitzen ahal ezdutianac. Barteric gabe gaiza materialaren partaja ahal izatia.
Gizonaen izpiritutic behar balia bazter ezari, oihuic egin gabe, hartzen dutian Michteioac oro, zalhe izpiritia hutxa luke.

Michteioen izaitiaz gaiza surnatnal etan bereziki, zoin ezbeitia

arrazonaren heiñeco batere eta zoiñtara arrazoa bera ezbeita igaaiten ahal.
Surnatuala Jincoa da. Jincoac bere izatetic eacatxi nahi diana oro behar da izan nesessaioKi ezin compreniituzco gizonaen izpiitiaen Kzat, zeren Jincoa baztteric gabia da. Zoiñ nahi hitz, humano ala Dibino, bere natuaz, eacatxi nahi dian phentxamentia bezala bezalaco da; Jincoaren phentxamentia baztergabia beita haren natua edo izatia bezala, haren hitzac behar uKhen deicu eacatxi egia bazterric gabe gourc izpiitia beno goraagoic. Horra nouñ den, San Thomasen araberaMichteio Khiistien arrazoua. Beste alde, Michteioa da Jincoaren obren marca. Compreni nezaKen Jinco bat, ez lizate ene Jin-

coa, bazter bateki ni bezala.

4ᵉ Michteioen gaiñeco Sinhextiaen arrazouaren araberaco izaitiaz.
Ez lizate sinhexte houra arrazouaren araberaco, galthatuue baleiKigu gaiza ihoutere comprenitzeh ahal ezdienen, edo arrazouaen countre dienen eta zentzuue ez dien en sinhextia: Hala noula bübila carratu dela. Bena Michteioa ezta que ezin comprenituzco eta goure arrazonaen gaiñetico baizic. Ere, erraitia Ez dela sinhetxi nahi comprenitzen dena baizic, ezda elhe arrazounablia. Zeren:
1ᵉ Sinhextia eta Comprenitzia biga dira. Sinhexteco, aski da ikhoustia edo segurki jakitia. Comprenitzeco aldiz, behar da ezagutu gaiza baten izatia eta foundamen guzia, jakin zertaco den den be-

bezalaco; ezdenian sinhexten hola comprenitzen dena baizic, lanjerian jarten da ez ziki sinhextecot arrazounable izateco.

2^{ia} Michteioec badic bethi bigainti: Jincoaren ganaco gaintia, nola da, eta guc ezdugu iKhousten: Houna etxemplu bat: Nola Jincoa gizoun egin izan da? Beste gaintia gizonaen ganaco gaintia, zertaco da, gainti hau clarki ageri da. Comprenitzen ahal dugu ountxa, eta goure taco eacatxpen eder eta houn ez bethéic delaic, beste gaintiaen egiaen bermia da.

3^{ia} Gizoun arraza Kasi osoac harthen tu erlijioneco michteioac, eta estomacac natualki erefusatzen dian bezala haentaco houn ezdena, arrazounac ere natualki erefusatzen du zentzu chu-

chenzen conntre dena. Miihteiroac Zentzu chuchenaen Conntre izan balia, gizonen arrazac errefusatuco zutlan.
Erraitia: Ezdela sinhetxi naki comprenitzen dena baizic, norbaiten erran chimplen gainen hartzen tugun egun oroztaco feitez hantxia da.
Jakitatiaen eta gizonaen biziaen feit haboronac ezdire comprenitiac.

Ichtoriaco feitac ikhoussi gabe sinhesten tugu.
Alkharen artoco afferen feitac bermatzen dia algaren arteco confiantchaen gainen, bena seguratantcha osoic gabe.
Hala nola gizonac ezbeitia algareki bizitzen ahal fede humanoa gabe, hala hala arimac ezdire Jincoacki bizitzen ahal fede Dibinoa

gabe.
Michterioen gaiñeco sinhextia, sinhexte arrazonaren araberacoa da.
Erraitia: Khiristiec sinhexten dutiela Michteioac proba seriousic gabe, injuriozco elhia da.
1º Khiristiac ezdu sinhexten probaic gabe, solamente egia bakhoitzari ez deo galthatzen ontxa joan zaion proba baizic: feitez eo egia bati ezdu galthatzen zentzien eta elhiaren jakilegoaen proba baizic.
2º Jincoac Michteio bat sinhexteco eskentzen deon bezain sarri, Khiristiac ezdu ikhertzen Michteioa bera, gal luke phena, bena galthatzen du Jincoac eacatxiie delaco proba, eta proba houra dian bezain sarri, arrazonac obligatzen du Michterio haen sinhextera. Bossuetec erraiten zian: Probatuic zaitan

bezain fite Jincoa mintzatu dela,
Khatia hautxeic ezdela dakidan
baten bi buriac etchekiten tut,
ezdut ikhousten haren erdiá,
bena badela segur niz eta ene
sinhextian ezniz ala trompatzen
segur niz.

3ᵘ Hounna, bardin, Trinitate Sainteco Michterioaren sinhexteco Khiristiac egiten dian arrazounamentia: Sinhexten dut egia hoi, Jincoac cacatxi dialacotz. Badakit Jincoac cacatxia dela zeren Eliza, Erlijioneco gaizetan trompatzen ahal ezdenac, erran beteit. Badakit Eliza ezin trompatuzcoa dela, Erlijioneco cacaxpen etan, zeren Jesu-Christec eman beitero pribilejio hoi. Badakit Jesu-Christec emaiten ahal zeola pribilejio hoi, zeren Jinco beitzen. Badakit Jinco zela zeren egin beitu miacuillu, besti feitac bezala, segurtatuic zaiztadanac, eta egin beitutu Jinco zela probatzeco.

5ᵘ Zer egin behar den Michterioen eetzian.

Hola beitia nesessaioki ulhumpiac Fedeo Michteioetan, behar da onnetxa. Kasu egin egioc hoier:

1.ⁱⁿ "Nahiz Fedia arrazouaen gaiñe-" "tico den, dio Vaticaneco Contziilioac," "ezda behin ere izaten ahal arguditic" "haren eta Fediaen artian, ber Jin-" "co Michteioac eacaxten eta Fedia" "emaiten dianac ezari beitu gizo-" "naen izpiitian arrazouaen argia" "eta Jincoac ezbeitu ukhatzen ahal" "bere buria, ez eta egiac contrestat-" "zen ahal egia." Hitz hoien araberа, imposible da arrazouaren countreco duertetic deus izan dadin Michteio eacatxictan, nountic nesessaioki comprenitu behar beita, michteio hetan gouri uduri izanic ere badela zerbait imposible denic, ezdela uduri eta izpiitiaen illusione bat baizic, hala nola hurruniala yaunguy carratu bat, illusionez, bikibil

uduri betzaicu.

2.ᵘ Impossibliaen uduia michteioetan heltu da behezikī, fedezco egize ezdiclacotz ezagutzen Ēlizac eacatxi bezala bezala, edo gizonen onstekeia shinac, arrazou chuchenaen juzamentuentaco hartuic diclacotz. Horra nola haur batec ouste dian mendi goren phuntac zelia hounkitzen diala, zeren eta ezbeitu zeliaren gora duaen eta egiduaen ideia chuchenic.

3.ᵘ Declaatzen dugu ossoki faltxu, fediac „segurtatzen dian egiabaten conntre doen„ „caraxuena,„ dio Vaticaneco Contziliozc. Hitz houn arabera, Fedia eta arrazona ez balire acort, behar lizate izan fediarentaco: Gizonaren arrazona trompacor da, Ēliza aldiz Erlijioneco gaizetan ezditeke ihoatere trompa, zeren Jincoatan bermatia

beita.

4^{ia} Nahiz gue bezala ikhoussiric michterioen ulhunpiac, izpiritu handiencc halere beren sinhextia eman dute, eta iabazten die zisa sinhetxi nahi ezdien er, 1^{ia} nommbriaz; zoiñ luzia eta ederra lizatian, Jincoaren hitz-z sumissioneeki hartie dien izpiritu handitaco gizonen herroca; hainbeste mintzazale eder, hainbeste artichte, hainbeste sabant. 2^{ia} beren escolez: Phentzamentucatu dia, gaizac oro phezatu dutie, eta gero erran ahal ukhen die: „gourne segurtantcha jiten" „da gaizen oroen chehekki ikhertzetic."

6^{ia} Zerc arrazona jauz eazten dian Michteioen countre.

1^{ia} Bedezco egien iñoantziac: Eta iñoantzia houra jiten da egia hen ikhassi nahi gabetic, egia hen arhinzki ikhassetic, hen countre dien izkiribiutan hen

ikhastetic, hen ikhassi plazan, bakhotch hen eracaxteco photeria dian Elizaganic. Eta Fedezco eguen iñoantziaren ondoamena da, hen jakitia dchaletic, zrhinzki, eta ussian gaizki. Hen okher yuyatzia ezdielacotz ezaguntzen passioneac presentatuic baizic.

2ª Bihotz aren gastaduac. Gastadua houra lanhou tink bat da izpiitueo beguen ditziniian, eta condena liótkian egiaen ikhoustia ephantchatzen du. Gastadua hac charmatzen du, eta zentziun medioz, thiatzen izpiitia drgitic hurrun. Gastadua houra khatia bat da estekiic etchekitzen diana eta ez uzten drgialat utzultzea contzentziac zom batnahi oihu eginic.
Houna gaiza dithortiac: "Bihotza gastatuic niialacotz viizun erraiten Erlijionia "ez niala sinhexten."

« Ene bihotzac sendotzeco beharra ene izpiri-»
» tiac beno handiago dizu. »
« Geometriac (distantzien mesuatzeco Escolada)
» contresta balitza passioniac, Erlijioniac bezala, »
» hartan sinhexteir ezdienic franco edien liteke.

3ᵘ Urgullia; zoiñec errefusatzen beitu autoritate bati sumetitzia; zoiñec eacatxi nahi beitu badakiala bestec beno haboro eta hobeki; zoiñec ez beitutu sinhexten berac esprabatiac baizic eta comprenitzen ezdiana bazterialat uzten beitu.

VI. Fediaen handitarzunaz.

Fedia, hanitch dembora gabe erranen dugun bezala, argi surnatual jincoac goure arrazouaen argiari juntatzen dian bat da, haeki batian ezagut dezagun, houra gabe, behin ere ezagutuco ezguntiana.

Bakhoitch da Fedia gouri emaile

gaiza dibinoen eta humanoen jakitate, lurreco zuhurec orocc debaldetan hitzeman haren. Eta jakitate houra emaiten du:

1.º Osso. Gizonac jakin nahi eta behar dutian Kestione handictaric ez dialaric waten bat errepostu clar, chuchen, izpiitia eta bihotza ossoki sastifatzen dian bat gabe.

2.º Aisa eta Orotaa hedatia, emaiten dutialaic bere eacaxpenac izpiitutic tchipienec comprenitzeco gisan, eta goure campaiña Khiistietan formatzen didlaic jente zuhur Grezia famatiac lehen ago uKhen didn beno haboro... hamar ourthetaco jente zuhuiac zoiñec aisa explicatzen beitutie Platon eta Ariztote deithzen zien sabant handiec chouitzen ahal ez zutiin Kestioniac. Fede Khiistiac, chimplizia perfet ari juntat-

zen du escolaic goraena, compreni-
tzeco gaichtoena. Hance baizic ez-
du San Thomasen lana, zoiñ-
tan egia agertzen beita bere bar-
natarzun orotan, izpiitu handi-
en hazcurria, eta ber demboran
Catechisma zoiñtan egia agert-
zen beita clar eta argi ttipientaco.

3e Ossoki arrazounable.
Ez du nahi arrazouna dian creatura
batec har ditzan utzuki eta motivo
hounic gabe hanc egia bezala emai-
ten dutianac, zeren hala sinhestia
ez lizate ez gizonki aritzia ez berthu-
tezco actia.
Nahi du haren cacaxpener sumetit-
zia izan dadin ossoki arrazounaen
araberaco, eta arguidiari ezcapi
plazan, galthatzen tu berac escola
leial baten ikhertze guziac.
Galthatzen dero arrazounai sume-

titzia, bena irrazouaren beraren izenian deo galthatzen, eta galthatzen dian sumissionia ezda baimen sendimentun gaiñen bermatuic den bat; bena segurtantchazco acte bat.
Fediac emaiten du jakitate bat:
1a Ezin khordocatia, bermatia ez irrazonnamentu ulhun en gaiñen, edo egia gisa hanitch etazhartuic izaten ahal dien en gainen.
Bermatia, ez haren doctrinaen edertarzunac phiztu estonamentiaen gaiñen, bena feit segur, ountxa ageri dien, Jincoac iacatxiaen eta iacatxi houra probatzen dien miraculien gaiñen.
2a Fediac emaiten du jakitate bat: osoki jarraikitzen ahal dena, haren baizic ezdianaz gaiñian erremediatzen ahal dolore baztertzen ahal ezdien etan: Bihotza, amoio gose dena, eta goiz edo berant, hardiaz

edo hiltziaz, troumpatze baizic edi-
citen ezdiana. Izpiritia, jakitate
eta ouhoure gosse dena eta goiz edo
berant, traba, espaantcha galtze,
eta jeloskeia baizic edicilen ezdia-
na. Khorpitza, ontxa izatiaen gosse,
eta sujet eitarzuner, demboaen
Khambiamentu oroer, egun orozco
atzidenter.

3.e Fediac emaiten du jakitate bat:
Sozietatiaco ossoki behar bezalacona,
Jincoaen eta Elizaen legez emai-
ten beitu, bizitzeco manera houn-
dri foundamen pareic ezdian bat.
Khurutchia tchuti egon den lekhu oro-
tan, bizi modo houna da. Ebanje-
lioa edo ez ezagutia, edo mespeetcha-
tia den lekhu orotan, salbajekeia
da Nausi edo buruzagitzen has-
ten.

Fediac emaiten du sozietateco prosses
ez arranjamentuic hobeena.

obedi leikiou sozietatiari Fediac eman lezake bakia eta segurtatia.
Fediari dia zor: Goure buriac, goure ohoria, goure hountarzunac begiatzen dutien dretchoac.
Injustoki ifri den indarra bara caztèn dien dretchoac.
Franiac abeatzaz laguntuic izateco dian dretchoa.
Flakiac azcaraz begiratuic izateco dian dretchoa.
Emaztiac eta haurac pietatiaen eta amoioaen ukheituco dien dretchoa.

4e Fediac emaiten dian jakitatia ezin galduzcoa da:
Bethi attacatia haren countreco arrazouz zoiñec hobeki ager eazi beitie haren solidotarzun divinoa.
Bethi tcherkhatuic etsaiez zoiñec bethi irabaz eazi beitere bitoia.
Bethi esprabatia escandalez zoiñ-

ec haren indarra flacatu plazan, segurtatu beitu printzipio dibino ifferniac igi erazten zhal ez-diana.
Dembora ç dio Bossnetec, higatzen tu dibino ezdienac oro.

VII. Fediaen zhantallez: Fedia,
1ⁱᵉ Argi bat da goure izpiritiaen taco.
2ⁱᵉ Gidda bat da goure dudetan.
3ⁱᵉ Sustengu bat goure flakeziaen taco.
4ⁱᵉ Begirari bat goure combat etan.
5ⁱᵉ Meczhimenturzco uthurri bat goure obren taco.
6ⁱᵉ Contxolazione bat goure esprabietan.

I. Fedia argi bat da goure izpiritiaen taco.
Goure izpiritiac, beste facultate oroc bezala, behar khatzen du iousitatia. Iousitate houra, haren taco, edirten da egiala heltzian, ez bada ere ezin ukhaturzco gisan, bere segurtantcha deusec duda eazten zhal ez dian bateki.

Bena egia houra, goure izpiritiac ez-
du edeenen fediaren argiaeKi baizic:
Eta argi houra nesessari da Egia
natualen taco, goure arrazonac
dudaic gabe ezagutzen dutianen,
bena ez osoKi eta hetaic harborouen-
taco ezdialaic onsteKeia baizic.
Fediac emaiten deicu segurtant-
cha bat ossoua eta bethia.
Argi houra nesessari da egia sur-
natualen taco goure arrazonac
batere ezagutzen ahal ezdutian-
en, zeren ezbeitia haren heineco.
Fediac eacouxten deizcu asKi gor-
deic gouri bihtaen ez gal eazteco
eta asKi ageri goure satisfatzeco.
Houna argi haren Kalitatiac:
1ᵉʳ Hedatzen da goure arrazouaen
zedarriac beno hanitch hurrun
aigo eacouxten deicunaz geroz seg-
urKi goure hastapena, goure
bazterra eta bazter hartara heltze-

co moienac.
2^u Sarcorada, emaiten beteicu Jincoaen ezagutzia: Haren natua, haren perfetzioniac, haren zuhurtziaen odriac, haren probidentziaen erressoursac, haren misericordiaen zbeaxtarzunac, haren zmoioaen miacullliac.
Emaiten deicu ere goure gihauen ezagutzia: Goure lehen estatiaen iossitatia, deithuic giren estatiaen dohatzutarzuna, sofrantchaen eta hiltziaen michteioa, gaizkialat ekharriic izatiaen causa, eta ber demboran gutan diren sendimentu nouble eta zpohalen causa.
3^u Ifcdiaren argia borthitza da eta oztia: Arimetan sartzen da indareki, bena gozoki. Jincoaen hountarzunez, orori bere buria emaiten du. Oroez zisa enthelegatuic

izateco ezdu galthatzen boonthati hounna baizic.

II. Fedia gida bat da dudetan, gizonaren izpiritia gaizki cabilten dien etan, zeren eta galthatzen beitu sumetitzia trompatzen ezhal ezden autoritate dibinoari.

1º Egiala heltzeco, bideic zuhurrenna da, dakianaganic ikhasten beita. Bideic segurrenna da, zeren ihourc beitaki ezdela jincoaz trompatuic. Bideic llaburrena da, fchorkhatu beno behar ago da behatu eta obeditu.

2º Fedia da iñoantziaren erremedioic chimplenna eta hobeena, izpiritu flacu edo bere burian confiantcha aphur dunac, jarraikiten badia autoritate hari, trompatziaren acholbian dira eta segur egian diela.

3ᵉ Moien bakhotcha da fedia escola falt-xu baten yauziux ezcapatzeco, zoiñ yauzic, harez naussitzecotan, nahassi nahi belukeie. Escola egiazco, fediaen countre behin ere izaten ahal ez denac, harez gidatuic, ediciten du egia chahu ago eta argi ago, eta bere teherkhietan agitzen bada Fediaeki ez acort, segur trompatu dela, teherkhatzen berriz hasten da.

4ᵉ Moiena da Fedia, harec permetitzen dutian opinionetan gaiñen phizten dien argudia caritateie gabecoen ukhua eazteco, bakhotcharı igaan beharr ezdutian zedarriien eacaxtez.

III. Fedia sustengu bat da gowre flakeziaen taco.

Fediac, bermatuic delacotz Jincoaren egiati izatian, errepresentatzen du Autoritate trompatzen ahal ez denaen printzipio handi houra, zoiñ bakhotcha bcita permetitzen eothelegiari fermo egoitia bere sinhextetan.

Autoitate houra borogatuic ena da. Profeziec prepaatia eta eacatxia. Ukhia ezditaKian miacullicz sustengatia. Martiren odolaz segurtatia.
Profezia eta miacuilliac feitelibat dira Arrazonac ountxa ezagutzen ahal dutianac, eta behin ountxa ezagutuz geroz, Arrazonac hartu bebhar dutu egiac bezala feitac zoiñen gatic miacullu honrac eginic izan beitia.
Autoitate houra segurena da. Arrazona aldiz baatuic da bere hedaduan. Arrazona Arraozki libre da passionen egin ahaletic. Contzientzia ere, zombait aldiz ichiltzen da, dudatzen da, ilusituic trompatzen da, uzten du bere buria saltzea.
Autoitate houra Azcarena da. Mundiaren erranec ezdie flaka-

eazten ahal. Gezurraen zephoneec ez-
dire Khambia eazten ahal. Ifernu-
co borthec ezdire galeazten ahal.
Autoritate harec du hedaduraic han-
diena. Lotxaac oro barreiatzen tu.
Enthelegiac oro argitzen tu. Behar-
une orori errepostu emaiten du.

IV. Fedia arma bat da zoiñec begiatzen
beicutu debriaen eta mundiaen
counter. Debriac eta mundiac era-
Khartzen gutie bekhatiala: Gaiza
defendatier utchua eder eta gozo bat
emanez; Goure unguriala ahal bez-
ain beste ocasione eta etxemplu
gaichto bilduz; Goure arimaen sar
eraziz elhe eta obra galcor ahalac
oro. ——— Debriari eta mundiari Fe-
dia buhurtzen da gu orhitearaziz:
Jincoa present dela, oro ikhousten
dutiala, oro jujatucotiala, gu or-
hitearaziz bekhatta mehatchatzic den

gaztiguez, bekhatiari buhurtzen direnari hitzemanic den sariaz, othoitze egiten dianari emanic den graziaen sokhorriaz.
Arma bat da Fedia goure bihotzaen eta goure bihotzeco inclinaciona gaichtoen countre. Fediac ezinian eza-arten dero Jesu-christen etxemplia: Jesu-christ esclabo baten forman jarten goure urgulliaen zaphatzeco. Praube jarten goure abariziaen zaphatzeco. Jesu-christ penitentzia garratzian bizi goure plazeren amodioaen zaphatzeco. Jesu-christec hiltze crudel eta ahalkegarri bat sofritzen goure haen ectzeco amoioaen phiztzeco.

V. Fedia, caritatiaeKi, zelucotzat merechimentuzco ithurri bat da.

1ⁱᵘ Fediac du egiten differentzia berthute surnatural eternitatecotzat biltzen ari dien, eta berthute natural edo humano mundu hountaco dem-

boraen tzat baizic ori ezdiren en
artian. Berthute natural edo hu-
manoec bere houn une moala ba-
dic dudaic gabe, beno deus ezdic
balio zelucotzat, eta hala nola Fe-
dia obraic gabe, Fede hila beita, ha-
la hala obrac, Fede Caritatiari jun-
tatuic dena gabe, ezdeus dira zelu-
cotzat. Jincoaren gana heltzeco
lehen urhatsa da hartan sinhes-
tia.

2º Fediac emaiten du balio bat gou-
re berthuteic tiphienen ex: Godaleta-
bat hourec, emanic Jincoaen ixeni-
an, badu sari bat eternitateco.
Emaiten du balio bat gouxe soffri-
antchaic arhinen ex: Gourec, jun-
tatuic Jesu-christen er eta hartuic
sumissioneeki, merechitzen deikic
izigarrico gloria phartia.

VI. Fedia contxolazione bat da bizico

phena eta esprabietan, zoiñen taco gizonaen arrazonac ezbeitu soulajamentuic batere.

1.ª Fediac, soffrantchun eta hiltziaen erresspetialla, Khambiatzen tu goure ideiac, har eazten deizcu esprabiac goure bekhatuez penitentzia egiteco moienac bezala, Zelucotzat merchimentuzco uthurri elibat bezala, Jacobe apostoliac erraiten dian bezala: Esprabutic pazentzia, pazentziatic merchimentia.„

Fediac hareazten deicu hiltzia, sacrifizio Jesu-christec berac hartu dian bat bezala. Bortha bezala egiazco biziaena, zointan boztaioa osso beita.

Fediac Khambiatzen tu goure sendimentiac, esprabiac har eazten deizcu Jesu-christ aphaltu denari eta soffritu dianari ndui izateco ohore paregabia bezala.

Hiltzia har eazten deicu gizonac

bere creazaliai utzultzen ahal dian
omagec handiena bezala, bere
hiltzia Jesu-Christenari juntat-
zen dianian, egiten ahal dian
eta haboroenic merchi diana be-
zala.

2.ic Othoitziaz eta Sacramentien tre-
sor agortzen ahal ezdenaz, Fediac
emaiten du laguntgoa surnatural
capable denic gizonic flacu en etic
pazientziazco eta sumissionezco
mondela baten egiteco, eta azken
sacramentien berthutez, agoniaic
ikharagarrienaen eztiltzeco.

VII. Fediaren azken batalla bat,
bestiac oro zerratzen dutiana eta
igaraiten, da arimaren adelat-
zia, phonssatzia eta izpiituz eta biho-
tzez egia cacatxiur esteia cartia.
Houna nola Fedia, ohidura, ariman
Jincoac ezaria den, eta zer han

egiten dian.

1° Haurrec ukhuiten die Fedia Bathei-an, Jincoaren eta Elizaren haur egi-nic izateco graziaeki batian. Do-hain harec prepaatzen tu Fedezco ac-ten egitea hen enthelegia eta boont-hatia capaule izanen dienian.

Haurzaroan ez bathiatuic, enthele-giaen adiniala heltuic dienec, edo, behin fedia ukhen eta malcouski galdu dienec, errezebitzen die Jin-coa ganic, haren misericordiaz eta hari plazer zaionian.

Fediaen ukheite houra, ossoki behez da egiaia eacatxien oútzutiaen me-dioz ukheitetic, behez da sinhex-teco arrazouetaric, bihotzaen movimentu bere nahiz coetaic, grazia actual zen sokhorri eta oút-xaen egitera phoussatzetic.

2° Jincoaen ganic co ohidura harec du eKhartcen arima sinhextera fermoKi Jincoac sinhex dezagun nahi diana oro; ohidura durnatual haren ezagutziaz dugu comprenitzen nola haur, Bediren berthutia Batheiaren graziacKi errezebitu dian batec enthelegatzen dutian zisa ago eta phendie gabe sinhexten egia cacatxiac, explicatuie zaitzorlian.
Ohidura harec deicu compreniazten nola, eathelegiaen adiniala heltu denac, balimbadu Jincoa ganic berthute houra, dudaic bat ere gabe eta bethi, bere baimena emaiten ahal dian bai Jincoac cacaxier, bai Elizac esKentier.
Ohidura harec deicu comprenicazten nola heretico edo infidel bat heltzen ahal den Jincoac cacatxion ezagutzera eta goure sinhexteco arraxou oroen houn edici-

tera, haren izpiitia eta bihotza egi-
ꝗ her ossoki esterratu gabe. Ezda
dudaic libre diela, Bena Fedia Jin-
coaen dohaiñ bat da eta nahi di-
anari emaiten du.

Arren:

Fedia ezda pribilegio chumple bat
infideletaic beherzten gutiana,
edergallu chumple bat goure arima
althatzen diana; argi chumple bat
ezagutuic ezdien egiac eacaxten deiz-
cuna. ——— Bena bai moiena Jin-
coaen ezagutzeco, maithatzeco, zer-
butchatzeco, zelialat joaiteco gisan.
Ere 1ᵘᶜ, Estimatu behar dugu Fedia
mundu hountaco hountarzunac
eta bizia bera beno haboro, zeren
fedia nesessai da salbatzeco, eta
salbatzia, erran nahi beita Ifer-
niari ezcapatzia eta Zeliaen ia-
baztia, munduco hountarzun o-
roen eta biziaen beraren ezinago
gaiñetic da.

Ere 2$^{u}_{n}$, Fediaren contxerbatzeco oro behar tugu sacrificatu, goure posizionia, bizia bera hainbeste Saintuc, hainbeste martirec bezala, zoin boztaioz gaintica beitzien soffrantchetan eta prauczian izous Jesu-christen fedia gatic patitziaz.
Ere 3$^{u}_{n}$, Jincoari esKerrac eman behar deitzogu fediaren dohain eta Batheiaen grazia egin deizcunez.
Ere 4$^{u}_{n}$, othoitz egin behar dugu fediala bildu nahi dutugunentaco, Jincoac igor dezen. Arrazounamentu zoin nahi mentetacoac inutil dia norbaiten fediala erakhartaco, Jincoaen misericordiac ezbadu surnatualki argitzen haren izpiritia eta haren arimau berac hedatzen fedia." Arrazounamentu eta discours saintiec, dio San Frantses Salacoac, miacu-

„ Hiec eta erlijione Khiristiaen sinhexteco arrazouec,
„ errendatzen die erlijione houra ossoki sinhexgei eta
„ ezagutgei; bena bakhoitcha da Fedia haren sinhex-
„ eazle eta ezagut eazle, maitha eazten dialaic
„ haren egiaen edertarzuna, eta sinhexeazten haren
„ edertarzunaren egia, boonthatian hedatzen dian
„ gozotarzunaz eta enthelegiari emaiten dian segur-
„ tantchaz. Judioec ikhoussi eta entzun zutien Jesu-
„ christ Goure Jaunaen miracuilliac, bena, ez zielacotz
„ disposatuic fediaen errezebitzera, beren infideltar-
„ zunian egon ziren. Ikhousten zien arrazouna-
„ mentiaen indarra, bena ez goustatzen haren gozo-
„ tarzun eta contzeKentzia, eta hartacotz, ez zien hart-
„ zen haren egia. „

Sinhextendut-aren Lehen articulia:

„ Sinhexten dut Jinco Aita pho-
„ tere oro dianian. „

Hitz horrec, sinhexten Jincoatan, dan

Agostien araberа, batu hirour zentzu, erran nahi du: Sinhexten dut Jinco bat, sinhexten dut Jincoari, sinhexten dut Jincoatan.
1er Zentzia: Sinhexten dut azcarki badela Jinco bat, erran nahi beita, izate soberano, eternal, perfet bat, eta egia hori ezagutnic ena da populu Guerte orotan, zoinbat nahi haurren althatzeco manerаz, bizi modoaz, eta sinhextetan diffeent ziz izanic. Egia hori ezagutnic ena da jente bakhotchaen beithan ere, zeren gouceKi sortzen da. Ezda iKhasten, nabaitzen edo hobeKi ageri da, eta erran deiKienian bazela izate soberano bat iKhoussi dugu hala zela. Egia hori ezditeke ossoKi gal. Jincoa uKhatzen ahal du, bihotz gastatu, Jincoic ezdadin izan nahi luKianac. Bena Jincoa ezdu uKhatzen ahal, izpiitu haren ez izatiaen arrazou Kounnic batere emaiten ahal

ezdianac.
Sinhexten dut Jincoatan hitzaen
2ᵉⁿ Zentzia: Sinhexten dut azcarki Jincoac eacatsi nahi izan deitadan guzia, erran nahi beita, sinhexten dut egia soberanoa den izate batian. Ezditeke troumpa bere zuhurtzia gatic. Eznezake troumpa bere hountarzuna gatic.
1ᵉʳ Sinhexte hori ene fediaen printzipioa eta arrazoua da, ere, ene izpiritia uzten du bakeic handi en ian.
2ᵉⁿ Sinhexte hori ene fediaen foundamen a da, ere, jincoac edcatsi egiac oro harcazten deitzat seguirac eta ene sentxiec eacatxiac beno segur agoac bezala.
Ezin khambiatuzcoac, ezin nahasizcoac, Jesu-christ egun eta bethi, atzo eta bethi zena da...
Sinhexten dut Jincoatan hitzaen

3^{en} Zentzia: Sinhexten dut azcarki Jincoaen laguntgoan, fida niz Jincoatan eta maite dut, erran nahi beita, sinhexten dut houmtarzun soberanoa den izate batian. Ez solamente debriec ezin ukhatzen ahal dien segurtantchaz bezala, ene arrazon sumetitiaen segurtantchaz. Bena sinhexten dut ene bihotzaen baimenaz, zoiñec maite beitu Jincoa, houna dela comprenitzen dialacotz, eta houmtarzun haren ondoamenac senditzen dutialacotz. Zoiñec espaantcha beitu Jincoatan eta fida beita ossoKi haren misericordia bazterric gabecoa daKianari. Zoiñec othoitzen eta zerbutchatzen beitu Jincoa behar beitu eta haren soKhorriaen beharra beitu.

Jincoa berartan.

1ᵘ Jincoaen izatiaz.
2ᵘ Jincoaen natuaz.
3ᵘ Jincoaen perfetzionez.

I. Jincoaen izatiaz.

Jincoaen, erran nahi beita, Izate baztergabe perfeit, izpiiütu hutx, gaiza oroen Creazale eta Naussi soberanoaen izatiaen egiac beste egien oroen gaiñetic da, Hala nola buruic gabe lizatian Khatia baten lehen uchtuna beste uchtunen oroen gaiñetic beita, oro hartaic jiten dia, oro hartaic dependitzen.

Jincoaen izatiaen egiac joiten du enthelegia eKhiac bihta joiten dian bezala.

Egia houra ikhousten dut:

Iª Nitaic campo:

1ª Natuaen izatian: Natua, erran nahi beita, zelia eta izarrac, lurra, lurrac emaiten dutian lahthaiac, lur-

rian bizi diren gizonac eta animaliac, bada natura. iKhousten dut, senditzen dut eta ber demboran comprenitzen eri bai ahal lizatiala ez dadin izan.
Ata, ene arrazonac erraiten deit: «Langileic gabe, obraic ez.» Arren bada nessessaioki lehen langile bat naturatic behez dena eta houra creatu diana, eta lehen langile harec behar du izan eternal Ber creazale baten beharric batere gabe.
2„ Tincoam izatiaren egia iKhousten dut naturaren biziran: Naturac badu bizia eta mouvimentia, bizi houra hasten da, iraiten du aphur edo hanitch, baatzen da izatetic. Ata ene arrazonac erraiten deit: «Igizaleic gabe, movimentuic ez.» Arren bada nesessaioKi lehen erabilzale bat, movimentia eman derona, eta eabiltzale harec behar du izan bizia berartan

ihoure ganic ez ukhenic eta secula ez galtzen.
3º Jincoaen izatiaen egia ikhousten dut natuan den odriian.
Natuac badu bizi erreglatu bat, bizi harec begiatzen du odre 4miagarri bat bai jenealian, bai gaiza bakhotchian. Ata ene 4rrazouac erraiten deit: « Odriaen etchekizaleic gabe, odreic ez. » Arren, bada odriaen lehen etchekizale bat, zoiñec izan behar beitu perfeit eta ukhen berartan enthelegu osoa gaiza oroen 4rranjazale eta erreglazalia.
4º Jincoaen izatiaen egia ikhousten dut gizonen erranian, zoiñec oroc sinhetxi beitie Jincoaen izatia, eta sinhexte houra:
1º Orotacoa da, ez nazione batena, bena nazione oroena; 4la salbayena, 4la escolatiena. Ez gizon classa particular batena, bena gizon oroena, zombat nahi intresez eta

passionez behez izanic.
2^{u} Orotan bardina, noat nahi joanic, orotan berbera, gizonec emendatu dutic jincotarzunac, creatu jinco hanitch, ezdic secula ukhatu jincotarzuna.
3^{u} Bethi iraiñ diana, boogatia dembora eta mente orotan temploez, othoitzez, Khantoez......

Sinhexte houra ezda jiten, ez ousteKeietaic, ousteKeiac liffeunt dienaz geroz demboren eta lekhien arabera. Ez passionetaic, jincoaren izatiaen ideia passionen countre denaz geroz. Ez ignoantziatic, jakitatiac egia hori clar ago egiten dianaz geroz. Ez lotxatic, lotxac ez dianaz geroz mundu oro ber demboran ethekiten ahal, ohiduac eta esperientziac lotxa gal eraz lezaketenaz geroz. Ez politicatic, ez dienaz geroz ezagutzen sinhexte haren es-

tablizalia, ez sinhexte houra hassi den dembora.
Arren sinhexte haren foundamena egia da.
Jincoac badu izen bat lengoaje orotan;
Ata Jincoaen ziphatzia, haren boogatzia da, hala nola haren maithatzia, haren ezagutzia beita. Ezda ziphatzen, comprenituic izateco gisan, ezdena edo izaten ahal ezdena, eta jincoa possible balinbada, dio Descartes philosophoac, jincoa bada. Jincoa ziphatuic da, arren ezagutuic da. Ezagutuic ez dena, ezda ziphatuic izaten ahal, comprenitzeco gisan. Jincoa ezagutuic da, arren bada: Ezdena, ezda ezagutuic izaten ahal.

Jincoaen izatia ikhousten dut:
II^a Ene nihauen izatiaen feitian.
Baniz; eta sendi dut agitzen ahal zela ez nendin izan.
Ezniz bethi izan, eta badakit noiz mundu hountara agertu nizan.
Badut Aita bat eta Ama bat zoiñ-

taic jiten beniz, eta Aita harec eta Ama harec badic, nic bezala, Aita bat eta Ama bat zointaic jiten beitia. Ene izpiritia, Kasu seriousKi egiten dian bezain sarri, igaaiten (ta bethi eta nesessaioKi haur batetaic zita bat etara, effetu batetaic, causa batetara, eta hoi, bazteric gabe.

Hala hala da mundian iKhousten dutudan izate oroez, hetaic baKhotchac badu bere zitzinetic houra beno lehen den izate bat zointaic jiten beita, ni bezala, Khatia bazterKe gabeco haren gibelian hedatzen den baten uchtun bat da.
Bena Khatia harec behar du izan lehen uchtun bat ni bezala creatuic izan ezdena, bestebat etaic dependitzen ezdena, zeren Khatia harec badu haste bat noizbait, edo hasteic ezdu.
Hastebat balinbadu, lehen uchtun houra ere badu. Hasteic ez balinbadu, egi-

nic da izate saldo bazteric ezdianaz,
bena saldo bazteric gabecoa impos-
sible da.
1.ic Saldoa, bethi emendatzen zhal da.
2.ic Bazterric gabe den gaiza aldiz, ezdi-
take emenda.
Irren saldoa bazteric gabe, ezditake
izan.
Irren, erran behar da ere Khatia ha-
rec, zoiñen uchtun bat beniz, buru
bat badiala; eta houra gainti izki
ebiliz, lehen uchtuniala heltu be-
har niz, izate nesessaio batetara,
zoiñtaic bestiac oro jiten beitia, zoiñ
taic nihau ere heltu beniz, lehen
causa bat, beste causa haren aitzi-
neco bat en effetia ezdena, izate
bat bestiac oro creatu dutiana, be-
ra creaturic izan ezdena: Jincoa.
Baniz, irren Jincoa bada.

INSTITUCION SANCHO EL SABIO - Caja de Ahorros de Vitoria - OBRA SOCIAL